

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี)

รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง อารมณ์และความรู้สึก

ในบทเพลงไทย

ครูผู้สอน ครูจักรพันธ์ สุวรรณเกิด

ครูชมพูนุท ภู่อสุกุล

เรื่อง

อารมณ์และความรู้สึก
ในบทเพลงไทย

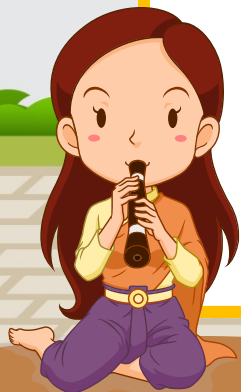
ทบทวน

ดนตรี เป็นศิลปะที่ต้องอาศัยเสียงเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึก **ผู้ฟัง** ไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องเสียงได้เหมือนศิลปะแขนงอื่น **มนุษย์** เราต้องอาศัยการฟังโดยใช้หูเท่านั้น จึงจะสามารถรับรู้และซาบซึ้งถึงความไพเราะของเสียงที่เกิดจาก บทเพลงต่าง ๆ ได้ โดยบทเพลงต่าง ๆ จะต้องอาศัยองค์ประกอบ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของดนตรีและเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ดนตรี เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาได้

ทบทวน องค์ประกอบของดนตรีไทย

๑. เสียงดนตรี
๒. ทำนอง
๓. จังหวะ
๔. การประสานเสียง
๕. รูปแบบหรือคีตลักษณ์
๖. อารมณ์เพลง

เรื่อง

อารมณ์และความรู้สึก
ในบทเพลงไทย

นักเรียนคิดว่า

ความช้า – เร็วของจังหวะส่งผลต่ออารมณ์
ของคนเราหรือไม่ เพราะอะไร

องค์ประกอบของคนตรีไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถบอกความแตกต่างของอารมณ์
และความรู้สึกในบทเพลงไทย
ได้อย่างถูกต้อง

อารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทย

เป็นองค์ประกอบของดนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสุนทรียะในการถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทเพลง ที่มีสัมผัสระหว่างประโยคเพลงที่สอดคล้องกับจังหวะ ประกอบกับเทคนิคท่วงทีลีลาของผู้บรรเลงสามารถโน้มน้าวให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึก อารมณ์ และภาพพจน์ต่าง ๆ ได้ตามบริบทของดนตรีไทย

บทเพลงไทยที่ให้อารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ มีดังนี้

๑. เศร้าโศก คร่ำครวญ

๒. สนุกสนานรื่นเริง

๓. ขลัง ศักดิ์สิทธิ์

๔. รัก เบิกบานใจ สบายอารมณ์

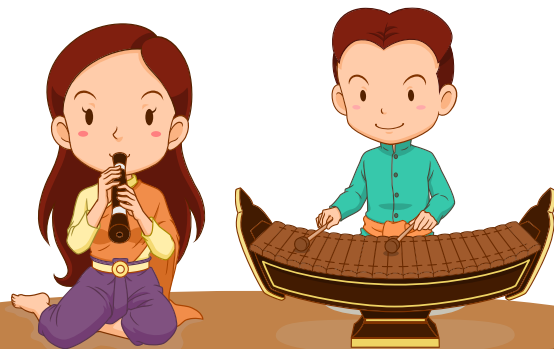
๕. ฮึกเหิม องอาจ ไร้ใจ

๖. โกรธเกรี้ยว เยาะเย้ย

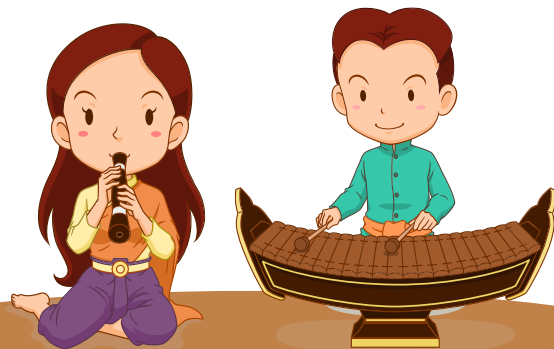
๑. เพลงที่ทำให้ความรู้สึกเศร้าโศก คร่ำครวญ

เป็นลักษณะของเพลงที่มีจังหวะช้า ทำนองเยือกเย็น ฟังแล้วโหยหวน ทำให้ผู้ฟังรู้สึกเศร้า เครื่องดนตรีที่สามารถใช้เทคนิคบรรเลง

๑. เพลงที่ทำให้ความรู้สึกเศร้าโศก คร่ำครวญ

ตัวอย่างเพลงไทย เช่น เพลงธรรณีกรรมแสง เพลงช้าไทย
เพลงทยอย เพลงมอญร้องไห้ เป็นต้น

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

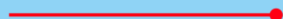
ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

[เตี๊ยะ ลุ่ยไทโย] - ลุ่ยบรรเลงเพลงโศก (พม่าแปลง, ธรณีกรรแสง, ดาวทอง)

เผยแพร่โดย : เตี๊ยะ ลุ่ยไทโย - พิชิตชน ไชยคำวัง

เผยแพร่วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

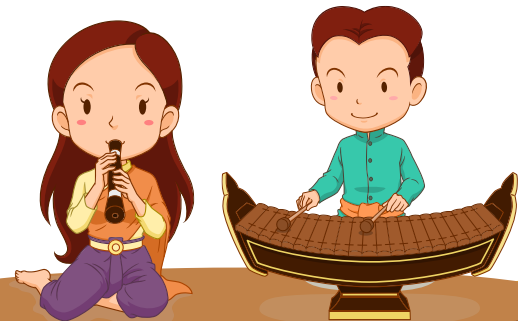
ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=skXM๖M๙๘L๖k>

๒. เพลงที่ทำให้ความรู้สึกสนุกสนานรื่นเริง

เป็นลักษณะของเพลงที่มีจังหวะเร็ว ทำนองเพลงที่คึกคัก
มักเป็นเพลงอัตราจังหวะชั้นเดียว

ยกตัวอย่างเช่น เพลงค่างควากินกล้วย เพลงพม่าเขว
เพลงเขมรไล่ควาย เป็นต้น

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

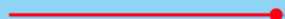
ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

[เตี๊ยะ ลุ่ยไทย] - พม่่ากลองยาว (ออกพม่่าเขว)

เผยแพร่โดย : เตี๊ยะ ลุ่ยไทย - พิซิทชน ไชยคำวัง

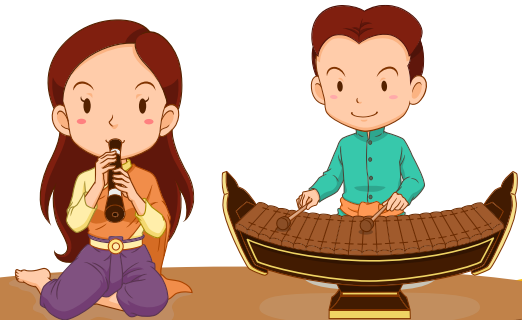
เผยแพร่วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๒

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=haD-PHeThwI>

๓. เพลงที่ทำให้ความรู้สึกขลัง คักดีลึทธี

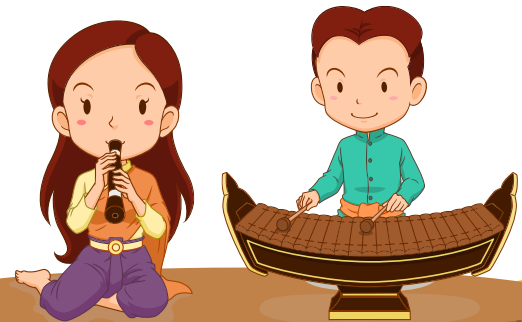
เป็นลักษณะของเพลงมีทำนองที่หนักแน่นแสดงถึงความองอาจ ทำให้ผู้ฟังมีจิตใจแน่วแน่ มีสมาธิ เกิดความศรัทธา ซึ่งนิยมบรรเลงประกอบพิธีการทางศาสนา

๓. เพลงที่ทำให้ความรู้สึกขลัง คักดีสิทธิ์

เช่น ใช้ประกอบการบูชาพระรัตนตรัย ใช้ในพิธีไหว้ครู
ใช้ในการอุปสมบทเพื่อความเป็นสิริมงคล

ตัวอย่างเช่น เพลงสาธุการ เพลงนางนาค เป็นต้น

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

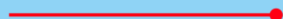
ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

สารุกรม

เผยแพร่โดย : SpringGiw๑๑ Gaming Channel

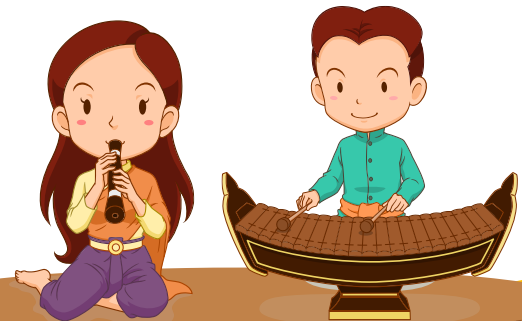
เผยแพร่วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=lgwazsZWQaU>

๔. เพลงที่ทำให้ความรู้สึกเบิกบานใจ สบายอารมณ์

เป็นลักษณะของเพลงที่มีทำนองอ่อนหวาน เนื้อร้อง
พรรณนาถึงความรู้สึก ความสุขใจ

๔. เพลงที่ให้ความรู้สึกรัก เบิกบานใจ สบายอารมณ์

เช่น เพลงลาวดวงเดือน เพลงคำหวาน รวมไปถึง
เพลงชมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม ป่าเขาลำเนาไพร
สายลม เช่น เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงบุหลันลอยเลื่อน
เพลงเขมรไทยยุค เป็นต้น

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

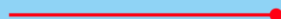
ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

คำหวาน - สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

เผยแพร่โดย : สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

เผยแพร่วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=Wu๑w-HUTOjU>

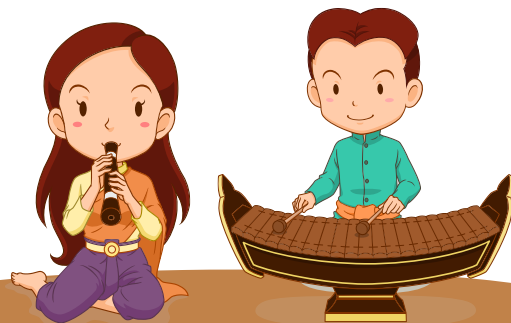

๕. เพลงที่ทำให้ความรู้สึกอีกหิม องอาจ ไร่ใจ

เป็นลักษณะของเพลงที่มีจังหวะช้าพอประมาณ
แนวทำนองไม่ราบเรียบ มีการเน้นจังหวะอย่างหนักแน่น
ดนตรีมักบรรเลงด้วยวงปี่พาทย์และใช้เครื่องประกอบ
จังหวะที่มีเสียงดังชัดเจน ก่อให้เกิดความรู้สึกของ
ความยิ่งใหญ่

๕. เพลงที่ทำให้ความรู้สึกอีกหิม องอาจ ไร่ใจ

เช่น เพลงกราวโน เพลงกราวนอก เพลงปฐุม เพลงเซ็ด
เป็นต้น

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

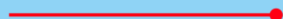
ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

โขนกลางแปลงพระราชทาน ๕ มหาสงคราม (ยกรบ)

เผยแพร่โดย : Siam Thai

เผยแพร่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=r๖Nbq๓vaAK๐>

๒. เพลงที่แสดงอารมณ์โกรธเกรี้ยว เยาะเย้ย

ส่วนใหญ่จะเป็นเพลงที่มีจังหวะค่อนข้างเร็ว แนวทำนองไม่เรียบนัก จังหวะจะเน้นหนักชัดเจน เช่น เพลงนาคราช ลิงโลด กราวรำ เป็นต้น

เมื่อนั้น

องค์ท้าวสหัสตลึงยักชี

เห็นพี่น้องสองมนุษย์กุมโยธี

ล้วนกระบี่หลายหลากมากมาย

เคืองชุ่นฉุนโกรธโมหันธ์

แค้นแทนทศกัณฐ์จอมมหันต์

พร้อมประกาศโองการมารนิกาย

เร่งฆ่าลึงให้ตายให้ตายตาม

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

เพลงนาคราช ชั้นเดี่ยว รณชัย ผาสุกกิจ ขับร้อง

เผยแพร่โดย : Artist Singer

เผยแพร่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๕

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=SAwYydxIxJg>

กิจกรรม เรื่องอารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกความแตกต่างของอารมณ์และความรู้สึก
ในบทเพลงไทยที่รับชม

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

เพลงหน้าพาทย์ ร้วสามลา [มรภ.บ้านสมเด็จฯ]

เผยแพร่โดย : KOTAVAREE KOTAVAREE

เผยแพร่วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=bjVrAEGTgHY>

เพลง ลาวดวงเดือน ๒ ชั้น

ไอ้ละหนอ ดวงเดือนเอย พี่มาเว้ารักเจ้าสาวคำดวง ไอ้ติกแล้วหนอ
พี่ขอลาล่วง ออกพี่เป็นห่วง รักเจ้าดวงเดือนเอย (ซ้ำ)

ขอลาแล้วเจ้าแก้วโกสุม (เงอ เออ เอ่อ เอ้อ เงอ เออ เอ็ง เงย เอ่อ เออ เออ เอ้อ
เง้อ เออ เอ็ง เงย) พี่นี้รักเจ้าหนอ ขวัญตาเรียม จะหาไหนมาเทียม ไอ้เจ้าดวงเดือนเอย
จะหาไหนมาเทียม ไอ้เจ้าดวงเดือนเอย

หอมกลิ่นเกสร เกสรดอกไม้ หอมกลิ่นคล้าย คล้ายเจ้าสุเรียมเอย (ซ้ำ)

หอมกลิ่นกรุ่นครัน หอมนั้นยังบ่เลย เนื้อหอมทราชมเชยเอ๋ยเราละหนอ (ซ้ำ)

สื่อเสียงใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

เพลงลาวดวงเดือน ๒ ชั้น (ลาวดำเนินเกวียน).

เผยแพร่โดย : ประชาสัมพันธ์ ร.น.ค. ขับร้องโดย ครูธนิต อัสวะไพฑูรย์

เผยแพร่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=pEBQKiDBRyw>

กิจกรรม เรื่องอารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกความแตกต่างของอารมณ์และความรู้สึก
ในบทเพลงไทยที่รับชม

สาระน่ารู้

อารมณ์เพลง จะแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความคิดหรืออารมณ์ของแต่ละคนในแต่ละช่วงเวลา ในขณะที่บางคนเห็นว่าดนตรีหรือบทเพลงมีความไพเราะและให้อารมณ์สนุกสนานออกมา แต่อีกคนหนึ่งอาจฟังแล้วไม่เกิดความรู้สึกว่ามีความไพเราะหรือไม่รู้สึกว่าเป็นเพลงสนุกก็ได้

สรุป

เพลงไทยถึงแม้จะเป็นเพลงที่สนุกสนานหรือเศร้าโศก เสียงเพลงที่ถ่ายทอดออกมา ก็จะมีระดับเสียงใกล้เคียงกัน การที่ผู้ฟังจะเกิดอารมณ์ คล้อยตามกับเพลงนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น จังหวะ ทำนอง ลีลา ความสามารถของผู้บรรเลงในการใช้กลเม็ดเด็ดพรายต่าง ๆ เพื่อทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตาม

สรุป

การถ่ายทอดความรู้สึกอารมณ์ของเพลงไทยที่มีความแตกต่างจากเพลงตะวันตก เป็นผลจากความคิดความสามารถของโบราณจารย์ทางดนตรีไทย ที่ได้สร้างสรรค์จังหวะ ทำนอง เครื่องดนตรี วิธีการบรรเลง ฯลฯ ได้เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย วัฒนธรรมไทย บุคลิกภาพของคนไทย อันแสดงออกถึงความเรียบร้อย นุ่มนวล ตามเอกลักษณ์ของคนไทย

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

ประเภทของการขับร้องเพลงไทย

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

